Täysistunto

Torstai 12.11.2026 klo 16.00—22.02

16. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ympäristövahinkorahastosta annetun lain 2 §:n ja pelastuslain 99 a §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 336/2026 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 16. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ympäristövaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei ehditä käydä loppuun asti, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Keskustelu alkaa. Ministeri Multala, esittelypuheenvuoro, olkaa hyvä.

Keskustelu

19.58 **Ympäristö- ja ilmastoministeri Sari Multala** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Seuraavaksi käsiteltävänä on hallituksen esitys laiksi ympäristövahinkorahastosta annetun lain 2 §:n ja pelastuslain 99 a §:n muuttamisesta. Tämä hallituksen esitys on suppea ja koskee kahden pykälän muuttamista. Muutoksen taustalla on kansainvälisen yleissopimuksen voimaantulo eli vastuusta ja vahingonkorvauksesta vaarallisten ja haitallisten aineiden merikuljetusten yhteydessä vuonna 1996 tehdyn kansainvälisen yleissopimuksen vuoden 2010 pöytäkirjan voimaantulo.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi ympäristövahinkorahastosta annettua lakia niin, että lain soveltamisalasta rajataan pois vahingot, jotka kuuluvat tämän kansainvälisen yleissopimuksen alaan. Tämän rajauksen tekeminen on ollut tarkoituksena jo ympäristövahinkorahastosta annettua lakia alun perin laadittaessa, ja nyt kansainvälisen yleissopimuksen voimaantulon lähestyessä rajausta esitetään ympäristövahinkorahastoa koskevaan lakiin. Ympäristövahinkorahasto on valtion talousarvion ulkopuolinen rahasto, jonka toiminta alkoi vuoden 2025 alussa. Esitys kaventaa jonkin verran ympäristövahinkorahastosta korvattavien vahinkojen piiriä, ja samalla ympäristövahinkorahaston riski korvattavista vahingoista pienenee jonkun verran.

Arvoisa puhemies! Lisäksi esityksessä ehdotetaan selventävää lisäystä pelastuslakiin. Lain öljy- ja aluskemikaalivahingon torjuntakustannusten korvaamista koskevaan säännökseen lisättäisiin viittaus yleissopimuksella perustettavaan kansainväliseen rahastoon. Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 29.11.2027, jolloin myös asiaa koskeva kansainvälinen yleissopimus tulee voimaan. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Krista Mikkonen, olkaa hyvä.

19.59 **Krista Mikkonen vihr:** Arvoisa puhemies! Kiitos taas ministerille esittelystä. Tosiaan niin kuin tässä todettiin, tämä on nyt varsin pieni muutos tähän, ikään kuin se, että nyt näitten öljy- ja aluskemikaalivahinkojen torjunta hoituu sitä toista kautta. Hyvä niin, koska on tietysti hyvä, että jos tällaisia vahinkoja on ja jos ei sitten saada sitä vastuullista sitä kustannusta kattamaan, niin sitten meillä on tällaisia varajärjestelmiä.

Ehkä olisin tästä Ympäristövahinkorahastosta halunnut tässä kohtaa vähän laajemmin nostaa keskustelua. Tämä on varsin hyvä väline, mutta tietysti haaste on se, että se tuli vasta tässä äskettäin, viime kaudella luotiin, ja meillä on valtavasti niitä vanhoja tapauksia, joissa joku ympäristövahinko on tapahtunut ja ei ole löytynyt korvaajaa tai se toimija on konkurssissa tai se on jossain ulkomailla ja sitä ei ole saatu vastuuseen. Meillä on erityisesti esimerkiksi tämmöisiä vanhoja kaivosalueita — niitä taitaa olla semmoinen parisenkymmentä kartoitettu, jotka ovat siinä mielessä vakavampia, että niihin pitäisi niitä korjaustoimia tehdä.

Valtiollahan on ollut budjetissa tähän aina sellaista pientä määrärahaa, ykkös- ja kakkosmiljoonia, jotka ovat tietysti tulleet tarpeeseen, mutta niitä ei ole riittävästi siihen nähden, mitä näitä vanhoja syntejä on vielä korjaamatta, jotka eivät nyt ole tämän rahaston piirissä. Ja tietysti vielä nyt kun tämä taloustilanne on tiukka, näitä avustuksia pikemminkin on nyt vain vähennetty eikä lisätty. Sen takia itse tavallaan olen pohtinut sitä, pystyttäisiinkö Ympäristövahinkorahaston piiriin ottamaan myös näitä vanhoja keissejä, joista monet kuitenkin aika pienillä kustannuksilla päästäisiin puhdistamaan. Vierailin tuolla Leppävirran kunnassa jokin aika sitten, ja siellähän on yksi tämmöinen vanha kaivos, jonka puhdistaminen ei sitten kuitenkaan olisi mikään kauhean iso, se on muutaman sata tuhatta, ja se tietysti toisi myös sitten tavallaan työtä, kun sehän on pitkälti maanrakennushommaa, mitä siellä tehdään.

Siinä mielessä, jotta me saataisiin nämä vanhat ongelmatapaukset hoidettua — kun on ehkä vaikea nähdä, että budjettirahoitusta niihin hirveästi lisätään, varsinkin kun nyt ikään kuin meillä on väline niille tuleville ongelmille tämän Ympäristövahinkorahaston kautta — ehkä olisi hyvä miettiä, voisiko ajatella, että tästä Ympäristövahinkorahastosta voitaisiin jossain määrin vielä näitä vanhempiakin syntejä hoitaa. Se tietysti vaatii lakimuutosta, mutta ajattelen, että silloin kun siellä ei ole tämmöisiä isoja vahinkoja, mihin sitä rahaa kovasti menisi, niin siitä voisi näitä pieniä summia sitten vanhoihinkin tapauksiin osoittaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Jos ministeri haluaa kommentoida esitettyä puheenvuoroa, niin olkaa hyvä, yksi minuutti.

20.03 **Ympäristö- ja ilmastoministeri Sari Multala** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Toki, joo, varmasti kyllä näin, että tähän pitäisi löytää joku tapa, jolla me pystyttäisiin myös näitä vanhoja pilaantuneita alueita siivoamaan. Nyt tosiaan tilanne on juuri se, mitä edustaja Mikkonen kuvasi tällä lakimuutoksella. Toki tähänhän ei nyt puututa.

Tietenkin kun meillä on ajatuksena tässä ympäristövastuurahastossa tämmöinen ikään kuin ”aiheuttaja maksaa varmuuden vuoksi ennakolta” -periaate, millä tavalla perusteltaisiin se, että myös näitä vanhoja asioita hoidettaisiin? Varmaan se on mahdollista, mutta se vaatii varmasti hieman pidempää selvittelyä, eikä ainakaan tämän lakimuutoksen yhteydessä sellaista arviointia tehty. Mutta tulevaisuudessa kannattaisi löytää harkittavaksi joku malli tähän, sillä varmasti joku tämmöinen rahastointimalli sen pitää olla, sillä uutta bud-

jettirahaa varmaan on vaikea hetkeen löytää. Tarpeen olisi saada näistä vanhoistakin ne vahingot siivottua. Tiedän, että kuntienkin tilanne monesti on tiukka, ja sen vuoksi kyllä tässä valtiollakin varmasti joku rooli on.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin ympäristövaliokuntaan.